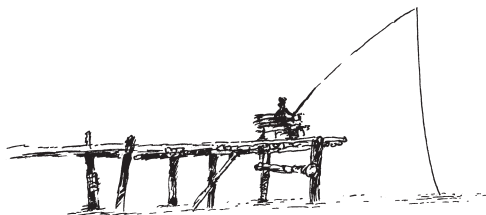

Angelika Zöllnerová

Chlapec a červený dom

Chlapec a červený dom

Angelika Zöllnerová

Chlapec a červený dom

PERFEKT

Text © Angelika Zöllnerová
Illustrations © Juraj Martiška
Slovak translation © Róbert Gáfrík 2016
Slovak edition © Perfekt 2016
Originally published as: *Das rote Haus*, Verlag 71

Tento projekt finančne podporil

Chlapec a červený dom

Z nemeckého originálu *Das rote Haus* preložil Róbert Gáfrík.

Text: Angelika Zöllnerová

Ilustrácie: Juraj Martiška

Redaktorka: Eva Maliti

Dizajn: Veronika Sabovčíková

Tlačové podklady: Digital Vision

Jazykové redaktorky: Daša Jajcayová, Alexandra Cighardová

Vydal Perfekt, a. s., Cukrová 14, 811 08 Bratislava, ako svoju 749. publikáciu.

Rok vydania 2016

Prvé vydanie

Tlač: KASICO, a. s., www.kasico.sk

Knihu si môžete objednať vo vydavateľstve PERFEKT, Cukrová 14, 811 08 Bratislava,

e-mail: odbyt@perfekt.sk alebo kúpiť v kníhkupectve Vojtecha Zamarovského,

Karpatská 7, 811 05 Bratislava 1, alebo na www.perfekt.sk s 30 % zľavou.

Elektronickú verziu tejto knihy si môžete kúpiť na www.martinus.sk, www.dibuk.sk,

www.datart.sk a www.prestigio.sk.

ISBN: 978-80-8046-768-5

www.perfekt.sk

Prvý raz bol vo Švédsku, keď mal šesť rokov.

Sedel v tmavých útrobach trajektu a čakal, aká bude tá nová krajina. Keď sa vylodili, všade vládol ruch. Otec ich odviezol preč z toho zmätku.

Čoskoro sa viezli po tichej hradskej ceste, ktorá sa pred nimi rozprestierala do diaľky. Slnko na oblohe žiarilo a jemným červeným jasom osvetľovalo rozľahlé pláne. Boli unavení a mlčali. Pozorovali nádhernú krajinu, ktorou prechádzali.

Chlapec zaspal a sníval o nekonečnom lese, kde sa hral, o vysokých stromoch, na ktoré vyliezol a postavil si na nich príbytok, a o malom drevenom člne, čo sa pomaly kĺzal po hladine jazera.

Zrazu sa prebral na silné trhnutie. Otec šliapol na brzdu a zabočil vľavo. Tu sa začal les. Stromy ticho stáli, pevne zaryté koreňmi do zeme, ich koruny a konáre sa preplietali, aby si boli bližšie – akoby sa navzájom dorozumievali a rozprávali si svoje príbehy.

Nešlo za nimi nijaké auto, nikto nešiel vedľa úzkej piesočnej cesty, nik ich nepozoroval. Spreádzalo ich len svetlo, ktoré sa predieralo cez stromy a chlapčekomu spievalo neznámu pieseň.

„Toto je Švédsko,“ obrátil sa k mame. Páčilo sa mu.

Keď sa ráno zobudil, bolo hmlisto. Spomenul si na vodu, kde včera večer zastavili a mama mu vysvetlila, že je to jazero. Čerili sa na ňom vlny, tancujúce vo vetre a nenáhľivo narážajúce o breh. Ďaleko na horizonte zazrel kúsok krajiny a stromy, ktoré sa len nejasne črtali na oblohe, lebo sa brieždilo.

„Je to ostrov,“ pristúpila k nemu mama, zdvihla ruku a prstom ukázala na niečo, čo nedokázal ihneď rozoznať. „Keď sa dobre pozrieš, uvidíš losy.“

Losy chlapec nepoznal. „Nie sú to kravy?“ čudoval sa, aké zvláštne kravy majú vo Švédsku, a prial si byť na ostrove, aby bol bližšie k nim.

Po raňajkách sa potuloval okolo čučoriedok. Modré bobuľky mu veľmi chutili a nadšene vykrikoval, keď objavil ďalšie. Tu sa mohol celé leto napchávať. Šťavnaté maliny a ríbezle rástli na košatých kríkoch zarovno jeho úst, takže sa nemusel ani zohýnať.

Vtom počul, ako v kríkoch niečo zapraskalo, a keď sa otočil, uvidel prebehnúť po kmeni stromu veвериčku. Sadla si blízko neho na zem pokrytú listím, koketne zavrtila huňatým chvostom a zvedavo sa naňho pozre-

la. Zvláštne, pomyslel si chlapček, nebojí sa. A podišiel k nej, aby ju pohladkal. Takmer sa jej dotkol, keď zrazu vydala zvláštny zvuk

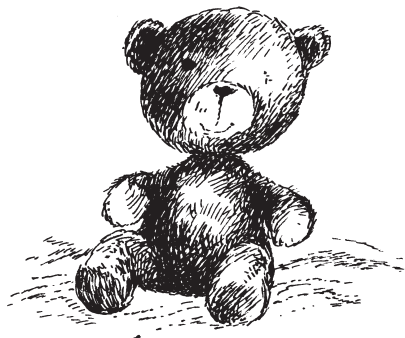

a utiekla. Liezla z konára na konár ako mačka, až sa nakoniec, keď si bola istá, že je už v bezpečí, zvedavými očkami pozrela nadol. Vtedy chlapček zbadal, že veвериčka nie je sama, sedela spolu s ďalším, väčším zvieratkom, ktorému akoby rozprávala niečo dôležité.

Zo zeme rástli huby s veľkými klobúkmi. „Tie nezbieraj,“ povedal otec, ktorý ich poznal, a sľúbil mu, že čoskoro pôjdu na huby spolu. Tá s lesklým červeným klobúčikom je jedovatá? Najradšej by ju ihneď odtrhol. Vyzerala veľmi pekne, takmer ako Červená čiapočka.

Chlapček sa potuloval medzi stromami. Uprostred tmavých jedlí, pod ktorými sa mach rozprestieral ako koberec, nemal strach. Lahol si na mäkkú zem a premýšľal, na ktorom strome si postaví svoj prvý príbytok.

Uplynulo niekoľko dní. Chlapček sa vybral na dlhší výlet. Išiel na bicykli a mal so sebou batôžtek s jedlom. Vzadu na nosiči sedel jeho macko. Dnes sa odhodlal ísť ďalej než inokedy. Napokon, blízke okolie už zo všetkých strán preskúmal a dobre ho poznal.

„Vieš,“ povedal svojmu mackovi a láskyplne sa zadíval do jeho jediného skleneného hnedého oka, „dnes pôjdeme ďaleko, možno nájdeme niečo nové.“

Držal sa cesty, ktorá sa vinula lesom, potom bicykloval pozdĺž brehu jazera, zľava za sebou zanechával húštinu. Voda sa ligotala medzi kmeňmi briez a ich svetlozeleným šatom z listia. Konečne sa dostal na čistinu. Tu zastavíme, rozhodol sa a so škripaním zabrzdil. Zosadil medvedíka a uložil ho do trávy. Otvoril batôžtek a tešil sa na jedlo, ktoré si pripravil. Práve vybaľoval z papiera chlieb a schuti sa doň zahryzol, keď niečo zbadal. Pomaličky si oblizol z kútikov úst švédske slané maslo.

Celkom vpredu medzi zarastenými ihličnatými stromami vykúkalo niečo červené. Položil chlieb s maslom nazad do tašky, zdvihol bicykel a pripásal macka k nosiču. Obzeral sa, kadiaľ môže prejsť cez húštinu, lebo s bicyklom to nebolo ľahké. Z celej sily sa ho snažil cez húštinu pretlačiť a ihličie ho bodalo do tváre a do rúk.

Keď sa predral na druhú stranu, mal deravé nohavice a krvácali mu dva prsty. Rýchlo chytil vreckovku a pouťieral si kvapky krvi.

Zodvihol hlavu a uvidel, že stojí pred domom. Bol

drevený ako väčšina stavieb tu na okolí, natretý vínovočervenou farbou, ako vravela mama, krvavočervenou. Farba na stenách sa odlupovala, škridly boli uvoľnené a niektoré okná mali rozbité sklá. Chlapček hodil bicykel na zem a obzrel si dom zo všetkých strán. Pomaly ho obišiel, až prišiel k húfu divých malín. Bolo tu vlhko a bahnistó. Dážď sa dostatočne rýchlo nevsakoval do hustého chrastia a zostával v kalužiach, ku ktorým nepreniklo slnko.

Vzadu v diaľke stáli v polkruhu vysoké jedle a zakrývali svetlo, ktoré len slabo presvitálo pomedzi oblaky. Nefúkal ani vietor, ktorý by mohol oblaky rozohnať a rozptýliť.

Keď chlapček prišiel k vchodovým dverám, zarazil sa. Myslel si, že tu už nikto nebýva, ale vnútri niekto bol a hral sa s medvedíkom. Chlapec zabudol na svoje obľúbené zvieratko, hoci sa nikam nenáhlil. V chvate ho niekam odložil.

Neznámy chlapec vyzeral zvláštne. Z veľkých uší mu vyrastali štetinovité chumáče vlasov a medzi prstami mal niečo, čo vyzeralo ako blany, aké majú kačice. Strapaté ryšavé vlasy mu padali na pehavú tvár a široké ústa mal nepekne natiahnuté ako žaba. Jeho nohavice boli staré a roztrhané, vykúkali mu z nich špinavé, od zeme a lístia zafúľané nohy. Aj na tých mal blany.

Asi snívam, pomyslel si chlapček a díval sa na čudné

stvorenie. „Aj-aj,“ prehovoril škriatok neprijemným hlasom bez toho, aby zodvihol pohľad od plyšového medvedíka. „Čo je to?“ spýtal sa a držal hračku pred sebou.

„Môj plyšový macko,“ vysvetľoval Martin. „Zvieratko na hranie.“

„Vyzerá smiešne,“ škriatok si zo všetkých strán premeriaval hračku.

„Čo tu robíš?“ spýtal sa Martin a zahľadel sa mu do malých očí, nad ktorými mu rástlo obočie husté ako mach na hrčovitom konári.

„Bývam tu.“

„V tomto dome?“ spýtal sa chlapček.

„Nie, v lese. Tam, kde nechodia ľudia.“

„Tvoji rodičia už nežijú?“ Martin si znova rozbalil chlieb s maslom a ponúkol ho čudnému chlapcovi. Možno bol hladný a dal by si z neho.

Škriatok sa naň čudne pozrel, no neodpovedal. Martin odtiahol svoj chlieb a odhryzol si veľký kus. Prežúval s plnými lícami a nespustil oči z chlapca.

„Vieš chytať ryby?“ spýtal sa zrazu.

„Chytať ryby,“ Martin pokrčil plecami. „Ešte som to nikdy neskúšal. Kde chceš chytať ryby?“

Škriatok mu ukázal niekoľko rýb, čo plávali vo vedre. „Pod,“ zvolal a stratil sa za červeným domom.

Tam Martin uvidel malé jazero, ktoré bolo, ako sa ukázalo, spojené s veľkým jazerom – bola to očarujúca

zátoka, ktorú si dosiaľ nevšimol. Pri brehu kotvil malý drevený čln zafarbený namodro.

„Vieš plávať?“

Chlapec sa sklonil a zadíval sa do jazera, ako keby tam videl niečo neobyčajné. „Nie,“ priznal sa Martin. „Bojím sa vody.“

„V tom prípade idem na to,“ povedal škriatok. Vrhol sa do vln a rýchlym tempom odplával.

„Počkaj predsa!“ zvolal Martin. „Kam chceš ísť?“

Škriatok sa však stratil za trstím. Malý Martin si zapchal nos a ústa a zmätene pozrel na rozčerenú hladinu. Bol sám.

Možno som predsa len sníval, pomyslel si a vrátil sa k bicyklu. Zamával ešte raz na červený dom, chytil do náruče svojho jednookého ošúchaného medvedíka a mocne si ho privinul. „A teraz ideme domov najrýchlejšie, ako sa len dá.“

Odvtedy sem chodieval často. Niekedy celé hodiny nebolo počuť žiadne cenganie bicykla a rodičia sa čudovali, kde je. Niekedy si robili starosti, či sa dokáže vrátiť, no on si vždy našiel cestu späť.

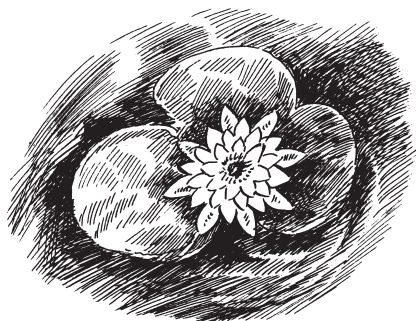
Niekoľkokrát prišiel len tak, usadil sa na schodoch červeného domu a drobil v prstoch odpadávajúcu omietku. Chodil okolo domu a nazeral do okien. Niekde bola záclona celkom zatiahnutá a inde ostala voľná medzera. Vypozoroval, že tu nikto nebýva. Podlaha bola rozlámaná a zo stien viseli zdrapy tapiet. V strede izby, kam bolo najlepšie vidieť, stála stará posteľ a debničky plné nahádzaných vecí.

Martin išiel k jazeru za domom a sníval nad pukmi lekien. Už by sa aj probral domov, no premýšľal, či sa dočká času, keď budú kvitnúť.

Jedného dňa, keď sem opäť prišiel, sedel na schodoch čudný chlapec.

Sprava a zľava rástli dva smriečky a Martin si prial, aby ich videl v zime so snehovou čiapočkou na hlavičkách. Tu by sa rád sánkoval, pomyslel si a už si predsta-

voval sám seba, ako sa šmýka po nekonečnej sánkarskej dráhe až do údolia. Potom by šiel hore kopcom a sánky by ťahal za sebou. Tu v starom

červenom dome by sa posadil ku kozubu, ohriali by sa a s otcom a s mamou by pili horúce kakao.

Teraz však bolo leto a čudný chlapec sedel pred vchodom na schodoch a ukazoval mu niečo červené.

„Lekno!“ Martin radostne vykrikol. Otvorilo sa.

„Len málokteré majú červené kvety,“ zamrmlal čudný chlapec, zdvihol hlavu a prísne sa naňho pozrel: „Nesmieš to nikomu povedať.“ Martin bol šťastný a neodvážil sa povedať ani slovo.

Keď sem prišiel ďalší raz, čudný chlapec tu nebol a jazero bolo celé rozkvitnuté. Lekná sa roztvorili a svietili bielou žiarou.

Nikde už neobjavil červené lekno, hoci hľadal všade, predieral sa medzi zakrpatenými krikmi a trstím a priložil si dlaň nad oči, aby lepšie videl.

Ďalší deň sedel čudný chlapec na zmrzačenej jablони, ktorá už len živorila, ale aj tak dávala okrúhle plody.

„Zahryzni si!“ zvolal škriatok a hodil mu jednu pláňku. „No najprv mi niečo zaspievaj!“

„Mám spievať?“ divil sa chlapec. „Prečo?“

„Ludia to vedia,“ škriatok zvrátil čelo a čakal.

Martin mu zaspieval o svojej krajine, v ktorej bol doma, o mestách a o ľuďoch v nich. Spev sa z neho lial ako nikdy predtým.

„Ešte,“ prosíkal nepekný škriatok a z ľudského tvora nespustil klipkajúce očká. „Ešte!“

Chlapček spieval o stromoch a o ich listoch lesknúcich sa v slnečnom svite, o kvitnúcich leknách a o temnom hlase jazera.

Spieval a spieval a znova si myslel, že sníva.

Keď skončil, škriatok bol preč. Purpur posledných slnečných lúčov sa ustlal nad strechou domu a večernú oblohu zatiahli priehľadné biele mraky.

„Zajtra prídem naposledy,“ povedal o pár dní Martin čudnému chlapcovi. „Musím ísť domov. Pod' so mnou!“ volal ho, „ukážem ťa rodičom.“

Škriatok bez slova pokrútil hlavou a prešiel si drsnou dlaňou po štici červených vlasov.

„To nejde,“ vysvetľoval opatrne. „Nemôžu ma vidieť. Sú dospelí a už nevedia, čo to je hlas lesa.“

„Vieš, čo si želám?“ opýtal sa zrazu čudný chlapec a vytrel si z oka muchu, ktorá mu doň nečakane vletela. „Chcem byť ako ty.“ Sklonil hlavu a dvoma prstami muchu odstrelil. Smutne sa díval malými očkami, ktoré Martinovi tentokrát pripadali iné. V záblesku srdečnosti svojej duše bol takmer krásny.

Zrazu si všimol, že škriatkove plávacie blany sa zmenšili. To predsa nie je možné. Aj nepoddajné chumáče vlasov v ušiach mu zjemneli a boli menej husté. A tuším zjemnela aj škriatkova tvár.

Na druhý deň ostal malý Martin dlho vonku. Vyľakaní rodičia ho šli hľadať.

„Martin! Martin!“ vykrikovali po lese, ale všade bolo ticho, žiadna odpoveď. Odnikadiaľ nebolo počuť cengot bicyklového zvončeka ani Martinov veselý spev.

Rozdelili sa a išli smermi, ktoré si chlapec zväčša vyberal, a znova sa stretli. Nakoniec sa dostali až k malému jazierku.

„Lekná,“ začudoval sa otec.

Predral sa cez krovie, aby sa k nim dostal bližšie. Tam videl, ako sa po hladine kľže malý schátraný drevený čln. Natreli ho namodro pred mnohými rokmi a odvtedy ho nikto nepremaľoval.

V člne sedel chlapec, vytrvalo zaberal pádlom a kýval im.

„Stratil som veslo!“ volal Martin a jedným veslom vzrušene ukazoval smerom, kde sa domnieval, že by sa stratené veslo mohlo nachádzať.

Zúfalo pádloval k brehu proti prúdu, ktorý ho brzdil a odmietal sa riadiť podľa neho.

„Počkaj!“ zvolal otec, keď videl, ako sa chlapec točí na jednom mieste. „Zoženiem pomoc.“ A bežal späť tak rýchlo, ako len vládal. „Pomoc!“ nariekal Martin

a obzeral sa okolo seba, „ako sa dostanem na pevninu?“
Chlapec mal oči plné slz.

Zrazu Martin pocítil, že vedľa neho niečo pláva a rozráža vodu. To niečo sa hodilo k člnu. Najprv sa zľakol, že to je veľká ryba. Potom si uvedomil, že veľké ryby tu nie sú. Ešte nikdy si žiadnu nevšimol.

„To som ja,“ ozval sa známy hlas a čudný chlapec vystrčil ruku z vody.

„Ty?“ začudoval sa Martin. „Sám to nedokážeš,“ povedal. Dvíhali sa stále väčšie vlny, zadul silný vietor a čln sa rozhojdal.

„Skúsím to,“ povedal škriatok a zo všetkých síl zatlačil do člna. Chlapcovi sa zdalo, že sa trochu pohli.

„Ďalej,“ kývol a znova zobral do rúk veslo.

Bol však príliš slabý na to, aby niečo proti vlnám zmo-
hol a breh bol stále ďaleko. Je koniec, pomyslel si, „môj
otec nepríde a ja už nemám v rukách žiadnu silu.“

Čudný chlapec však stále tlačil a tlačil a pevnina bola bližšie a bližšie.

„Pomóc! Pomóc!“ volal Martin, ale nikto ho nepočul, a tak len vesloval, až mal pluzgiere na rukách a rozháňal vodu, aby dosiahol pevninu.

Čudný chlapec bol silnejší, než si Martin myslel. Plával a zo všetkých síl tlačil čln. Nárazy vetra silneli a dvíhali do výšky vlny, ktoré čln pohadzovali.

„Už som vyčerpaný,“ povedal zrazu škriatok, zívól si a natiahol sa.

Martin videl, že chlapec je zmorený. Ruky mu unavené klesli nazad do vody a v prstoch už nemal žiadnu silu. Zazdalo sa mu, že škriatkovi steká po nepeknej tvári veľká slza.

Keď sa rodičia vrátili, člň už bol v bezpečí na brehu. V člne ležal Martin. Mokré vlasy mal zlepené na čele a spal. „Vďaka Bohu!“ zvolali, zabalili Martina do suchej deky a vzali ho do náručia.

„Ako si to dokázal?“ krútili hlavou.

„To nie ja,“ odpovedal Martin. „Pomohol mi malý škriatok.“

„Malý škriatok!“ rodičia si vymenili pohľady a zasmiali sa.

Kým tu Martin ležal, asi sníval. Nerozprávali mu niekedy o škriatkoch?

„Nie,“ zvolal Martin. „Nesníval som. Je to pravda,“ pátravo sa obzeral okolo seba. „Škriatok ma zachránil. Raz mi dal červené lekno a chcel, aby som spieval. Nechcel zomrieť. Chcel byť človekom, ako sme my a chcel mať dušu.“

Keď vyvrátil hlavu, zbadal čudného chlapca, ako sedí na strome a usmieva sa. Črty tváre mal pekné ako nikdy predtým a blany mu takmer úplne zmizli.

„Tento chlapček, len o málo starší od teba, sám tlačil čln?“ rodičia zavrtili hlavou a neverili mu.

Vtedy si Martin uvedomil, že rodičia čudného chlapca videli, čiže škriatkovi sa splnilo to, po čom túžil – stal sa takým, ako boli oni.

„Mám dušu!“ tešil sa chlapec, spieval a smial sa. Slzy mu tiekli po kedysi nepeknej tvári. Spieval o tajomstvách jazera a o melódii melancholických lesov. „Maj sa dobre,“ zakýval škriatok Martinovi. „Ďakujem ti, ďakujem za pomoc.“

Zotmelo sa. Otec Martina odniesol domov v náručí.

Nasledujúci deň cestovali domov. Martin plakal a vravel: „Nechcem ísť domov. Chcem tu ostať a hrať sa s tým chlapcom.“

„Budúci rok,“ odvetili rodičia, no nerozumeli mu.

„Budúci rok prídeš znova, a to už budeš chodiť do školy. Teraz ideme domov a naučíš sa plávať.“

Vtom si Martin všimol, že stromy sa zafarbili a začalo padať prvé lístie. Tak budúci rok, pomyslel si a pohľadom sledoval veвериčku, ktorá sa mihla cez cestu. Pozoroval očesané čučoriedkové kríky i posledné maliny, ktoré postupne hnili, lebo ich nikto nezvládol pozbierať a zjesť.

Ďalší rok sa vrátili, a ten na nasledujúci tiež. Ale čudného chlapca už nikdy nestretol. Na to už bol príliš veľký.

Raz, keď mal desať rokov, našiel jedno červené leknó. Jediné červené leknó uprostred bielych, ktoré ho zdravilo a pripomenulo mu škriatka. Vedel, že o tom nikomu nesmie nič povedať. Znova sa začala škola. Rodičia mu usporiadali oslavu. Dostal veľký kornút so sladkosťami, na vrchu s ligotavým klaunom a obrovský domáci praclík. Bol taký ťažký, že si ho nemohol zavesiť okolo krku, ale musel ho položiť na veľkú drevenú policu, ktorú používal len pri zvláštnych príležitostiach. Okrem toho dostal pestrofarebnú obrázkovú knižku, v ktorej bol obrázok malého škriatka. Bol smiešny, mal čapicu so strapcom a veľké vychodené topánky. Predtým by mal z neho Martin radosť.

Teraz však cítil, ako mu niečo stúpa hore krkom a škriabe ho na jazyku. Jeho škriatok vyzeral inak. A zrazu sa mu zdalo, ako keby znova počul hlas toho čudného chlapca:

„Sú dospelí – nemôžu nás vidieť.“

Zosmutnel.

Kým iné deti písali slová hrubou červenou ceruzkou a každý deň sa rýchlejšie učili klásť na papier nové písmenká a spájať ich, Martin sedel stratený v lavici a sníval o vôni čerstvo pokosenej lúky. Počul upokojujúce praskanie urastených stromov, na tvári cítil čerstvý vánok od jazera a sledoval hrby ťažkopádne prežívajúcich losov. Škoda, že sa škriatka nespýtal, či vie písať a čítať tieto nemotorné znaky. Pravdepodobne nevedel. Nemalo zmysel zaoberať sa spájaním týchto čudných čiar a oblúčikov.

Keby mu tak mohol napísať list a o všetkom mu porozprávať.

Učiteľ mu položil dlaň na hlavu a pozrel sa na krátko ostrihané hnedé kučery, ktoré sa znova začínali krútiť.

Kým iní zaplnili už dva alebo aj viac listov papiera, Martinov papier bol nepopísaný, čo sa stávalo často. Rozpačito začal kresliť do jedného rohu.

Kreslenie bolo v škole jeho najobľúbenejším predmetom. Aj tu mu robilo problém podriadiť sa predpísaným úlohám a hneď sa pozabudol. Kreslil kompozície a farebné výtvary podľa vlastnej vôle.

Vedľa požadovaného ruského kola na námestí nakreslil tajné jazero, uzavreté pásmom jedlí. Svetlo sa doň lialo v teplých pestrých farbách, aké v meste nevidieť ani na obed.

Zrazu mal pred očami švédsky drevený dom žiarivo-